

DATUM
2017-07-04
ERT DATUM
2017-04-11

DIARIENR
2017/95-4
ER BETECKNING
S2017/01576/FS

Regeringskansliet
Socialdepartementet
103 33 Stockholm

Kvalitet och säkerhet på apoteksmarknaden (SOU 2017:15)

Statskontoret kommenterar i remissvaret några av betänkandets förslag som berör generella förvaltningspolitiska frågor. Statskontoret ställer sig positivt till förslaget om att utveckla tillsynen på apoteksmarknaden, men avstyrker förslaget om att begränsa etableringen av apoteksombud. Statskontoret kommenterar också förslaget om att utöka kommunernas roll i tillsynen. Statskontoret har inga synpunkter på de delar av utredningen som behandlar specifika frågor om apotek.

Samordning mellan myndigheterna kan förbättra tillsynen

Det är viktigt att tillsynen på apoteksmarknaden är effektiv och ändamålsenlig. Med utgångspunkt i de brister i tillsynen som utredningen redovisar tillstyrker Statskontoret utredningens förslag att i instruktionerna precisera hur de olika tillsynsmyndigheterna ska samverka. Statskontoret delar utredningens uppfattning att tillsynen ska baseras på en riskanalys.

Att samordningen mellan tillsynsmyndigheterna brister framkom redan i Statskontorets utvärdering av omregleringen av apoteksmarknaden 2013.¹ Samordningsproblem har således funnits under lång tid och det är därför viktigt att analysera orsakerna till dem. Statskontoret vill betona att en förutsättning för att en samordnad tillsyn ska fungera väl är att de berörda myndigheterna är eniga om motiven och nyttan med samordningen. I samband med att myndigheternas ansvar förtydligas bör orsakerna till den bristande samordningen analyseras. Utredningen redovisar endast ett exempel på en sådan orsak. Det är att Inspektionen för vård och omsorg med utgångspunkt i sin riskanalys inte bedömt att apoteken är ett riskfyllt område, och därför inte prioriterat sin tillsyn över dem.

Om den typen av hinder mot samverkan i tillsynen finns kvar så kommer de att begränsa effekten och nyttan av utredningens förslag att tvinga fram samverkan genom en tydligare styrning. Det kan också finnas en risk för att en detaljerad styrning av samverkan tvingar myndigheterna att prioritera ned andra viktiga delar av sina uppgifter.

¹ Statskontoret (2013:7) *En omreglerad apoteksmarknad. Slutrapport.*

Precisera kommunernas tillsynsroll

Utredningen föreslår flera åtgärder för att utveckla kommunernas tillsyn över försäljningen av receptfria läkemedel. Utredningen konstaterar att det kommer att leda till ökade kostnader för kommunerna, men att kommunerna kan finansiera dem med avgifter enligt självkostnadsprincipen. Utredningen anger inte att förslaget skulle få några ekonomiska konsekvenser för försäljningsställena eller konsumenterna. Men om kommunerna beslutar att öka sina insatser kraftigt så kan det leda till märkbara avgifter. Om kommunerna ska få en utökad roll i tillsynen anser Statskontoret att regeringen tydligt bör ange omfattningen och ambitionsnivån, liksom vilka kostnader som de får finansiera med avgifter.

Inför ingen geografisk reglering av apoteksombud

Statskontoret avstyrker förslaget om att införa en geografisk begränsning för etableringen av apoteksombud. Som utredningen påpekar är risken liten att apoteksombuden skulle konkurrera ut öppenvårdsapotek eller påverka etableringen av nya apotek. Argumenten för att förhindra etableringen av apoteksombud kan också användas mot ökad e-handel med läkemedel. Som utredningen påpekar är e-handel ett värdefullt komplement till fysiska apotek genom att i vissa fall förbättra tillgängligheten till läkemedel. Det gäller också för apoteksombud.

Om etableringen av apoteksombud ska regleras anser Statskontoret att fler aspekter bör vägas in än antalet kilometer bilväg till ett fysiskt apotek. Exempel på sådana aspekter är hur många människor som skulle ha nytta av apoteksombudet och tillgången till kommunikationer.

Vikarierande generaldirektör Anna Pauloff har beslutat i detta ärende. Organisationsdirektör Michael Borchers, föredragande, var närvarande vid den slutliga handläggningen.

Anna Pauloff

Michael Borchers